ԱՐԱՐԱՏ

ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ• ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԵՒ ԱՅԼՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ամերիկաի համար տարեկան 4 ոսկի թղթադրմ.
Եւրոպաի և այլ տեղերի համար արկն. 20 ֆրանգ
Տնօրէնութիւնն ինք կը վճարէ փոստի ծախքը։
Բաժնէգիրները կանխիկ կը վճարուին։ Վերջամեայ կամ ետամեայ բաժնորդագրութիւններ ալ կընդունուին, առանց ոևէ յաւելման բաժնէգինն վրայ։
Խմբագիր-Տնօրէնին հետ կարելի է տեսնուիլ խմբագրատունը (rue Vacon, 50) ամեն օր կէսօրէն յետոյ, ժամ 2էն մինչև 4 միայն։

Բ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 38

1886 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 29

(ԴԵԿՏ. 17 Հ. Տ.)

ՁՈՐՔԳՇԱԳՐՔԻ

Կը հրատարակուի Դ. և Շբթ. օրեր

ՓԱՅՄԱՆՆԵՐ

Ծանուցումներ կընդունուին հայերէն և ֆրանսերէն լեզուով։
Ծանուցման 1 մէջկ գիրը 1 սանթիմ կարժէ. 1 գլխագիրը 2 սանթիմ։
Նամակ կամ ծրար պէտք է ղրկել խմբագրութեան հետևեալ հասցէով. M. PORTOUKALIAN, rédacteur du journal *Arménia*, MARSEILLE (France)

Les annonces, en français et en arménien, sont reçues au bureau dela Rédaction (Rue Vacon, 50)

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ազդ.—Նորաձեւ ձերբակալութիւններ ի Վան.—Հարստահարութիւններ ի Մուշ.—Վառնայի հայ ընկերութիւնը եւ Յարութիւն Պատրիարք ու Նուբեան Էֆէնտին.—Տատեաններ.—Ոսկի եւ Արծաթ.—Ծախու գիրքեր.—Հայեր ի Պուլկարիա.—Հայաստանի Զառակների Միութիւն.—Տեղական.—Արտասահմանի լուրեր.—Առեւտրական.—Ծանուցումներ:

Ա. Զ Դ

Կը խնդրենք «Արմենիա»ի բաժնորդներէն որոնք դեռ չեն վճարած երենց բաժնորդագինն, բարեհաճին չուտով հատուցանել մեզ զայն։ Կը յիշեցնենք որ բաժնորդագրութեան պայմանն է կանխիկ վճարել և մենք պարտաւոր ենք լրագրի բոլոր ծախքերն ժամանակին վճարել ՁԵՆՈՒԹԵԱՄԲ, առանց ոևէ պատճիկներ թողելու։ Ուստի կը խնդրենք որ մեր բաժնորդները ևս ճշդութեամբ կատարեն երենց բաժնորդագրութեան պայմանը, որպէս զի մեր գործ դժուարութիւններէ ազատ լինի։

ՆՈՐԱՆՈՐ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ Ի ՎԱՆ

Վան, նոյ. 27/9 դեկտ. 1886

Այդեսանի Յայնկոյսները թաղի վարժարանին մէջ կիրակի օրեր ձրիապէս դասախօսութիւնները կը լինին այն երիտասարդայ և պատանեայ որոնք զանազան դժբաղդութեանց պատճառով երենց ուսում կիսակատար թողած եղած են վարժարանէն և այժմ առևտուրով կամ մի արհեստ սովրելով կը զբաղին։ Թաղական խորհուրդի անդամները որոնք մեր նշանաւոր Պօղոս եպիսկոպոսի արբանեակներէն են, կուզեն վարել կիրակօրեայ վարժարանը և հալածել նոյա անձնուէր ուսուցիչները որոնք փափկասուն Կեդրոնական վարժարանի աշակերտներէն են և որոնք ամեն կիրակի օրեր երենց զուարճութիւնները և մեծ զրաղում թողած կուգային ձրիապէս դասախօսել հայերէն լեզուն, թուադիտութիւն, հայրենագիտութիւն և պատմութիւն երենց աշակերտների որոնք առաւելն 30ի չափ կը լինին, իսկ ձմեռը կը չատնան։ Թաղական պաշտօնները երենց այս չար դիտաւորութեան մէջ յաջողելու համար կը դիմեն Քաղաքական ժողովոյ անդամ Տ. Գրիգոր Եպիսկոպոս Թորոսեանին որ Պօղոսեաններէն աչքապուկն է և նորա հետ միասին կերթան նահանգապետ Համիտ փաշային և այնպէս կը հասկցանեն թէ այդ վարժարանի ուսուցիչները ազգին և տէրութեան դէմ տպատամբ երիտասարդներ են որոնք դասախօսութեան միջոցով կուզեն տպստամբական գաղափարներ ներշնչել աշակերտներին, թէ դասախօսութեան պատրուակով աշակերտներ կորցան և պինտալժութիւն ընել կուտան իրենց և այլն պղպատութիւններ որոնք տեղոյն Պօղոսեաններն, ըսելով թէ սա ալ կամակից է իր թաղի մէջ դանուող այդ տպստամբական ժողովի Գազանի բոլխի անդամ Շահնազարեան Յակոբ էֆէնտին ալ բանտարկեցաւ այն ամբաստանութեամբ որ իր թաղի մէջ նիհիլուղ մի տպսպիսի դասադրութեան մասին լսր չէր տուած կառավարութեան, Յակոբ էֆէնտին ազատուեցաւ, բայց մնացածները խիստ հսկողութեան տակ կը գտնուին և արդիլուած է իրենց այցելութիւն տալ։ Ութ օրի չափ եղաւ որ այս ձերբակալութիւնները կատարուած են. բայց դեռ հարցաքննութիւն չէ եղած բնաւ։ Բոլիսի անդամ Պարթևեան Աւետիս այս գործի մէջ կատարած իր յանցութիւններով դարձեալ Վալիի աչքը մնած է։ Հետագիը տալ խստիւ արգիլուած է. պէտք է հետագիրները անպատճառ ներկայացնել կուսակալին. եթէ կուսակալը հրաման ասյ, հետագիրը կը ղրկուի. իսկ վայ աւետապետ Խանճեան Հայրապետ աղային որ Պօղոսեաններէն աչքապուկն է և նորա հետ միասին կերթան նահանգապետ Համիտ փաշային և այնպէս կը հասկցանեն թէ այդ վարժարանի ուսուցիչները ազգին և տէրութեան դէմ տպատամբ երիտասարդներ են որոնք դասախօսութեան միջոցով կուզեն տպստամբական գաղափարներ ներշնչել աշակերտներին, թէ դասախօսութեան պատրուակով աշակերտներ կորցան և պինտալժութիւն ընել կուտան իրենց և այլն պղպատութիւններ որոնք տեղոյն Պօղոսեաններն, ըսելով թէ սա ալ կամակից է իր թաղի մէջ դանուող այդ տպստամբական ժողովի Գազանի բոլխի անդամ Շահնազարեան Յակոբ էֆէնտին ալ բանտարկեցաւ այն ամբաստանութեամբ որ իր թաղի մէջ նիհիլուղ մի տպսպիսի դասադրութեան մասին լսր չէր տուած կառավարութեան, Յակոբ էֆէնտին ազատուեցաւ, բայց մնացածները խիստ հսկողութեան տակ կը գտնուին և արդիլուած է իրենց այցելութիւն տալ։ Ութ օրի չափ եղաւ որ այս ձերբակալութիւնները կատարուած են. բայց դեռ հարցաքննութիւն չէ եղած բնաւ։ Բոլիսի անդամ Պարթևեան Աւետիս այս գործի մէջ կատարած իր յանցութիւններով դարձեալ Վալիի աչքը մնած է։ Հետագիրը տալ խստիւ արգիլուած է. պէտք է հետագիրները անպատճառ ներկայացնել կուսակալին. եթէ կուսակալը հրաման ասյ, հետագիրը կը ղրկուի. իսկ

երեք հրաման չտայ, չղրկուիր։ Ասյս մասին չեմ ուզեր երկարօրէն գրել այլ ընթերցողին կը թողում դատել մեր վիճակ։

Վանի վաճառականութիւն չատ յետադէմ վիճակի մէջ է, որովհետև չունինք օրինաւոր ճանապարհներ որպէս զի յարաբերութիւն հաստատենք մեր շրջակայ հարուստ քաղաքներուն հետ։ Երկու տարի եղաւ որ չարախնամկառավարութիւնը կը տանջէ խեղճ ժողովուրդը, վանէն դեպի Կարին ճանապայ չթողնելու համար։ Լաւ է որ բնաւ չթողուին այդպիսի ճանապարհներ. մէկ կողմէ կը չթուին, միւս կողմէ կը քակտին։

Տեղոյս գինուորականներ և զօրքեր չատ կը տատապեցունեն խեղճ ժողովուրդը. վա՛յ այն մարդուն որ նոցա դէմ խօսի. անմիջապէս կը ձերբակալուի առանց վախնալու և երենց կամք առաջ կը տանին. եթէ մէկը համարձակի բողոքել երենց դէմ, փոխանակ յանցաւորը պատժուելու բողոքողը կը պատժուի։

Դիւղացւոց վիճակ արդէն անտանելի եղած է ամեն կերպով կը հարստահարուին Թիւրք կառավարութեան պաշտօնեաներուն կողմէ, չուղեր տալ և կը զարնուի քիւրտին։

«Մեր դեռ չպիտի վերջանան մահմետականաց բռնութիւններն և քիւրտերու անողորմ յափշտակութիւններն։ Մեր անոնց ամեն ուզածը կատարելու է առանց ընդդիմանալու, որովհետև ընդդիմացողը բանտարկել կուտան։ Արդեօք չլսե՞ր մեր խեղճութիւնները Եւրոպան պատերիազը, ի՞նչ կընէ, կը քնանա՞յ։ Նա որ Պօղոսի և Պետրոսի պես առաքեալներըը կը պաշտպանէ, չուրս ունինք որ պիտի պաշտպանէ նաև մեր Ազգասէր Առաջնորդ Գեր. Գրիգորիս Եպիսկոպոս Ալէքսանեանը որ կաշխատի այս չարեաց առաջքն առնել (1)։

ՎԱՌՆԱՅԻ ՀԱՅՑԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՊԱՏՐԻԱՐՔ ՈՒ ՆՈՒԲԵԱՆ ԷՖԷՆՏԻՆ

Կ. Պօլսէն նոյ. 18/30ին «Մշակ»ին գրուած մի նամակի մէջ կը կարդանք հետևեալ տողերն։

«—Ընարեցի՛ր.—Ընարեցի.—Հրաժա՛յր.—Մա՛ղ։

Ալֆիէնտի պղբերգութիւններէն միայն մէկ տեսարան յիշեցի երբ այս օրերս տարածուեցաւ այն լուրն թէ Վառնայի հմտավառ հայ ընկերութիւնը վերջնագիր մը ուղղած է տա Նուբեան էֆէնտի, տանեցիկա Քաղաքական ժողովոյ, սպառնալով նմա կամ ձերն բնաբել կամ հրաժարիլ ազգային պաշտօնէ։ Վերջնագիրն ամէն պաշտօնական վաւերացում ունի իբր վրայ և կնքուած է խաչոր կնքով մը։ Տան և հինգ օր պայմանաժամ չնորհուած է Նուբեան էֆէնտիի. իրրև նոյ պայմանաժամին, ծանձնաժողովը հարկ եղած միջոցները ձեռք պիտի առնուն։ Ա՛ռ ի՞նչ։ — Ձենք գիտեր։ Տան և հինգ օրը կը լրանայ վաղը և Նուբեան էֆէնտի պինդ կը կենայ իր տեղը։ Իրր արի պինտար նա լսագրին կը համարի անհանել պատերազմի գաշտին վրայ քան գատալիք լինելը։ Եւ սակայն դեռ չը լսեցինք գնտակներու սուլիլն և հատանօքէն չենք լսեր բնաւ։

Անչարժ, աներկիւղ է նաև Յարութիւն Պատրիարք, որոյ դէմ նաև չանթեր սեղացին Վառնայէն։

Ինչպէս կը տեսնենք, մեր գիւաւորները թուլամորթ անձինք չեն և առանց ահաբեկ լինելու սպառնալիքներէ, կան և մնան ուր որ են։»

(1) Այս նամակ գրուած ատեն դեռ չեն գիտեր եղեր որ Պատրիարքարանը առանց բողոքելու Բ. Դրան կարգադրութեան դէմ, Մուշէն պիտի հեռացուէր Գեր. Ալէքսանեանը, ժողովրդի իրաւունքները պաշտպանել ուզելուն համար։

ԹՄԲ.

ՏԱՏԵԱՆՆԵՐ

Վիէննայի Polit. Corresp. լրագիրը ասում է. «Իշխան Նիկոլայ Մինգրելսկին Վիէննայի դիւանագիտական ասկումբի մէջ ևս ունի ազգականներ։ Պարսից դեսպան Նարիման-խանի ամուսինը Իշխան Դադեաններուի ընտանիքից է, պատկանելով ոտկայն այս ընտանիքի հայկական իշխանական ճիւղին, իսկ Իշխան Մինգրելսկին պատկանում է վրացական Թագաքայ արատքին գործոց նախարարի օդնական, Արքին Դադեան էֆենտին, որ տիկին Նարիման-խանի հօրեղբայր որդին է, նոյնպէս պատկանում է այդ ցեղի հայկական ճիւղին»։

Մենք մեր կողմից կարող ենք ասել, որ ազգականութեան ոչինչ կապ և ճիւղերը պատմութեան չունենալով այդ երկու ընտանիքների մէջ, Կ. Պոլսի հայ Դադեաններուի բազմաթիւ ընտանիքը, որ ճիշդ արատասանելով, Տաւեեաններ պէտք է ասել, սերուած են Վանի կողմերից մօտ հարիւր տարի առաջ Կ. Պոլիս գաղթած ազնուական մի հայ ընտանիքից, մինչդեռ յայտնի է որ Մինգրելիայի իշխանական ցեղը բուն վրացի սերունդից առաջ գալով իշխել է Սև ծովի կողմերի վերայ։

(ԱՐՁԱԳԱՆԳ)

ՈՍԿԻ ԵՒ ԱՐԾԱԹ

(Շարունակութիւն 37րդ. թիւէն)

Երկաթգծեան դրամների հերառութիւնը երկու կարգի ղեկոյութեան ենթակայ է ֆրանսա առաջինն կը հագմէն՝ այն հանդամանքներուն որ անդգալապէս առիթ կտանեցնին՝ ցորչափ երկաթգծեան դրամիւնը առանց պիտի ընկերանան դրամիւնը վերջնապէս բառնալ ազգաւ։

Առաջին առաջի ձեռներն՝ հետևանքն էին երկրին փոխարկութեանց երկու մեռոցներու համար՝ անփոփոխ համեմատութեան մը հիման վրայ՝ բաց մնալուն, մինչդեռ դրամը այս համեմատութիւն անդադար կը փոխուէր։ Այսպէս երբոր դրամը ոսկւոյ արժէքն 1 առ 15½էն վար կ'իջնէր՝ բազմատոմար արծաթի, ոսկին կը ներմուծուէր ի Ֆրանսա և փոխարէն արծաթը դուրս կ'ելնէր։ Երկու պարագայից մէջ ևս՝ արժէքը կոտրած մեռոցը նորս կը մանէր և ընդհակառակն բարձրացող մեռոցը դուրս կ'ելնէր, ամեն անգամ իրական ձեռս մը պատճառելով երկրին, ձեռս որ սովորաբար՝ դրամի հետ եղող վաճառականական փոխանակութենանց չահերէն կը զեղչուէր։

Ցեղւոյ անձկութիւնը չի ներեր մեզ խօսիլ ատոր՝ այն անպատեհութեանց վրայ որք կը ծագին երկմետաղեան դրութենէն՝ փոխանակագրական և վարկի վերաբերեալ գործառութենանց տեսակէտով, մինչդեռ միամետաղեան դրութեան պարզութիւնն և դիւրաշարժութիւնն՝ Անգլիոյ առևտրական և տեղատուական հրապարակին առաւելութիւն մ'ևս կուտային Ֆրանսայի հրապարակին վրայ։ Այս՝ երկմետաղեան դրութեան անսուղդակի մէկ թերութիւնը միայն կը ներկայացնէ։

Ծորչափ ոսկւոյ դուրսը ոսկւոյ և արծաթի վրայ արժէքի փոփոխութիւնք չատ կարևոր չէին, ցորչափ ազատ հրապարակին վրայ՝ երկաթգծեաններու համեմատութիւնն 1 առ 15½ վար չէր իջներ, կամ 1 առ 16½ վեր չէր երթար, և մանաւանդ ցորչափ իրարու ներկայ չարժանաներ իրարու ազդեցութիւնն մասամբ կը չեզոքացնէին, Ֆրանսա՝ չնորհիւ իր հարստութեան և դրամական ընդարձակ շրջաբերութեան՝ կրնար յամառիլ իր սկսած դրութեան մէջ։

Պէտք է մանաւանդ ի նկատի առնել՝ թէ երբոր 1803ին՝ Ֆրանսա 1 առ 15½ համեմատութիւնը կ'ընտրէր, ոսկւոյ և արծաթի բազդատականն գիներն ոսկւոյն 1 առ 15 էին։ Օրէնսդիրն արծաթի ապագայ անկումը զուշակած լինել՝ և քառորդ դարի չափ ժամանակ վաստիլ ուզած կը թուի։ Արծաթին ապագայ անկումը չափելով անցեալին վրայէն՝ կրնար յուսալ միանգամայն թէ՝ գէթ կէս դար պիտի անցնէր ոսկւոյ հետ համեմատութիւնը 1 առ 16 իյնալէ առաջ, և մինչ այդ վայր՝ իր հաստատած դրութեան գործադրութիւնը կարելի կրնար համարել թերևս նոյն օրէնսդիրը կ'ենթադրէր թէ՝ արծաթի անկումն ասելի յառաջ չի գայած՝ օրէնքը ժամանակին պիտի փոխուէր, և կառավարութիւնը պիտի փութար՝ թեթև ձեռս մը յանձն առնելով՝ իր դրամական դրութիւնն նոր հիման մը վերածել՝ զայն համաձայնեցնելով մեռոցներու նոր արժէքին հետ։

1803ի օրէնսդիրն հաւանօրէն չէր գուշակեր թէ՝ կէս կամ երեք քառորդ դար վերջը, երկմետաղեան դրութեան այն աստիճան ժողովանդ վարդապետները պիտի գտնուէին որ՝ իր ընտրած 1 առ 15½ ժամանակաւոր համեմատութիւնն իբր բնական և յաւիտենական՝ անփոփոխելի համեմատութիւն մը ներկայացնել պիտի ուզէին։

Իրօք 1803ին ազատ հրապարակին վրայ՝ 1 առ 15 եղող համեմատութիւնն՝ 1845ին բարձրացած էր 1 առ 15.85, այսինքն մօտեցած էր այն սահմաններուն ուսկից անդին կարելի չէր լիներ Ֆրանսայի մէջ շարունակել՝ երկու մեռոցներու՝ նախկին հիման վրայ դրամի վերածումը։ Սակայն 1845ե վերջը անակնկալ դէպքեր պատ մը կը կառուցեն արծաթի անկումը (միշտ բազդատմամբ ոսկւոյ)։ Հեղհեղեկ ոսկւոյ նորանոր և մեծամեծ հանքեր կը գտնուին, և այս մետաղին արտադրութիւնը յանկարծական և ահագին ոստում մը կ'ընէ, մինչդեռ արծաթի արտադրութիւնն իր կանոնաւոր այլ չափաւոր յառաջդիմութիւնը միայն կը շարունակէ։ Այսպէս կը տեսնենք թէ՝ ուղիղ տարեկան միջին արտադրութիւնն որ 1801էն 1850՝ 24 հազար քիլօկրամ եղած էր՝ 1851էն 1870 կը բարձրանայ 195 հազար քիլօկրամի, այսինքն ութն անգամ բազմապատկած է, մինչդեռ նոյն ժամանակամիջոցներուն մէջ՝ արծաթի տարեկան միջին արտադրութիւնը 655 հազար քիլօկրամէ 1,060 հազար քիլօկրամի բարձրացած է միայն, այսինքն թէ հազիւ կրկնապատկած է։ Սակայն արծաթի արժէքը՝ բազդատմամբ ոսկւոյ արժէքին՝ չօգտիր այս նոր վիճակէն այնչափ որչափ կրնար յուսալ՝ և ոսկւոյ հետ իր համեմատութիւնն ամենէն վար կ'իջնէ միայն 1 առ 15¼։

Այս երևոյթ, առաջին անտեսութեամբ զարմանալի, դիւրաւ կրնայ բացատրուիլ ոսկայն երբոր Քալիֆորնիոյ, Սիպերիոյ և Աւստրալիոյ հանքերն՝ իրենց զուգադիպող մեծամեծ արտադրութեամբք՝ ոսկւոյ տատիկ ժամանակաշրջանն պատճառ կ'ըլլան, այս առաջին մեռոցի անկումն ուղղակի կը ներգործէ երկրորդ մեռոցին արժէքին վրայ։

Երբոր ոսկին՝ զոր միշտ ամեն ոք կը նախընտրէր արծաթէն՝ իր ժամանութեամբ մատչելի կ'ըլլայ բազմաց, արծաթն լքուիլ կ'սկսի։ Մարդերն կը հրաժարին արծաթի ժամանցներէն և չղմայէն՝ զոր ամեն ոք ոսկիէ ունենալ կուզէ։ Լատադոն է նիքելէ ժամացոյց մը կրել և յարդի մեռոցներու համար վիկիտորիական անարգանք մը յայտնել՝ քան թէ արծաթ չղմայով մը հանդերձ՝ աղքատութեան հետ միացեալ ցուցադրութիւն մը պարզել Գեղեցիկ սեռի քով՝ նոյնպէս արծաթին վարկը կը կտրի։ Հազիւ թէ օրիորդ տատիկն քիչ մը դրամ ցոյց կուտան՝ իրենց անմեղութեան սիրալար՝ ճերմակ մեռոցին համար, տիկնայք բացարձակ արհամարհանօք կը նային անոր։

Մինչդեռ ածանցալով ոսկին այսպէս սպառակելի մրցումի կ'ենթ արծաթին՝ արհեստական հրապարակին վրայ, դրամական հրապարակին վրայ ևս նմանօրինակ հետևանք մը կ'ունենայ ոսկւոյ մեծ քանակ սպառում քիւնն։

Այս մեռոցն այժմ իբր առաւելութեամբ՝ կ'սկսի բաւել առևտրոյ կարգադրութեան. բայց ատոր ոսկւոյ այժմեան չափաւոր յարդը զայն բաւարարին յարմար կը կացուցանէ իբր դիմաւոր դրամ գործածուելու, ըստ որում, ինչպես արդէն ըսինք մեր նախորդ յօդուածով, այժմ ոսկին՝ բազդատմամբ ապրանաց դիներուն՝ նոյն արժէքն ունի դրեթէ որը երբեմն ունէր արծաթն՝ Ամերիկայի դիւտէն առաջ։ Արծաթին ընդհակառակն իբր ներկայ ստոր յարդով սկսած է դրամական գործածութեան համար բաւական անյարմար լինիլ և կը լիշեցնէ՝ թէև քիչ մը տարբերութեամբ՝ այն անպատեհութիւնները զորս կը ներկայացնէր երբեմն՝ Հռովմայեցւոց պղինձէ անհեթեթ դրամ մը։ Այս դրամի յարգը՝ պղինձի ածխանալով այնչափ կտրած էր որ՝ սահպետ էին կառքով տանիլ՝ քիչ մը կարևոր գնում մը ընելու համար պէտք եղած դրամը։

Ուրեմն ոսկին առատանալով և ածխանալով, բայց միանգամայն ամեն տեսակէտով միշտ արծաթէն գերազանց ճանալով, ամեն ուրեք անոր տեղը կը գրաւէր և անոր վարկը կը կտրէր։ Այս նոր պայմանաց տակ՝ արծաթին տատանին կը յաջողի չի կրանցնել իր առաջնան արժէքն հանդէպ ոսկւոյ՝ ցորչափ իր արտադրութիւնք ոսկւոյ արտադրութեան չատ նուազ կը մնան։ Ճիւաւի 1854էն մինչև 1870 արտադրեալ տարեկան 195 հազար քիլօկրամ ոսկին կը ներկայացնէր՝ քիլօկրամը 3437 ֆրանքէն՝ չուրջ 670 միլիոն ֆրանք, իսկ 1,060 հազար քիլօկրամ արծաթն՝ 222 ֆրանքէն՝ չուրջ 235 միլիոն ֆրանք միայն։

Բայց այս հատատարակչութիւնը պահել անկարելի կ'ըլլայ՝ երբոր երկու մեռոցներու արտադրութեան այս փոխադարձ պայմաններն հիմնապէս կը փոխուին։ 1871էն ոսկւոյ արտադրութիւնն դղալապէս կը նուազի, ընդհակառակն արծաթի արտադրութիւնն անդադար կը յառաջադիմէ միշտ՝ և ճիշդ նոյն տարիներն՝ նշանակելի գործադրութեամբ մը՝ մանաւանդ ընդարձակութիւն մը կառնու։ 1871էն 1880 երկու մեռոցներուն տարեկան արտադրութիւնքն եթէ դարձեալ նոյն դիներով ֆրանքի վերածենք, այսինքն միշտ 1 առ 15½ համեմատութեամբ, կը գտնենք 593 միլիոն ֆրանքի ոսկի և 495 միլիոն ֆրանքի արծաթ։

Այս երկու իրարու դեմ հատատարադրութեամբ՝ անհնար կը լինի այլ և այլևս պահպանել առաջնան արժէքի համեմատութիւնն։ Արծաթի անկումն անդիմադրելի կը լինի, և 1873ին՝ առաջին անգամ՝ լատինեան դրամական միութիւնն կ'ստիպուի թեքանալ երկմետաղեան դրութեան կատարեալ կիրառութեան մէջ, արծաթի դրամի հատանումը ամսմանի մը ենթարկելով, իսկ 1876ին իբր վերջնագիրն բոլորովին կը դադրեցնէ արծաթի մետաղին առջև։

Իրօք երկմետաղեան դրութիւնն ոչ ևս դոյութիւն ունի լատինեան միութիւնը կազմող երկիրներու մէջ, քանի որ անոնց փողերանոցներն այլ ևս միայն ոսկին կ'ընդունին դրամ հատանելու համար՝ և յառաջադէմ կտրուած արծաթի դրամներն ալ՝ թէև տակաւին կը մնան շրջաբերութեան մէջ՝ այլ անոնց ներկայացուցած արժէքն ոչ ևս համաձայն է դանոնք կազմող մետաղին իսկական արժէքին հետ։ Անոնց արժէքն այլ

ևս կառավարական դրոշմին նկատողութեամբ կը դադրեցնայ, դի եթէ այս արծաթի դրամներն անդամ մը. հաշտյուն, ոչ ևս կրնան փողերանոց-ներն ներկայանալով իրենց նախկին ձևն և արժէքը վերստանալ՝ և ա-նոնցմէ գոյացեալ արծաթի ձոյլը չատ նուազ արժէք մը կունենայ քան անոնց նախորդ պաշտօնական արժէքն։

Այս դրամներն այժմ միջին դիրք մը ունին ոսկի դրամին (*) և թղթադրամին միջև, ըստ որում այն արժէքն որով կը փոխանակուին առևտրոյ մէջ՝ բաղադրեալ արժէք մ'է. անոր մէկ մասը միայն կը կազմէ նկրթին իսկական արժէքը՝ և միւսորդ մասը կառավարութեան վարկը կը ներկայացնէ։ Լատինական միութեան մէջ այժմ ընդհանուր եղող 5 ֆրանքնոց արծաթի դրամներն կրնան բաղդատուիլ այն մէջթալիք կոչուած դրամներուն որք երբեմն իրենց իսկական արժէքին կրկին արժէքով մը կ'անցնէին Տահկաստանի մէջ։ Զենք ակնարկեր արծաթի աւելի մանր դրամներուն՝ որոց իսկական արժէքն 5 ֆրանքնոցներու արժէքէն ալ աւելի ստորին է, դի անոնք սահմանապահ գործածելի չեն վճարմանց մէջ՝ և վոքր տարբերութեանց կարգադրութեան միայն յատկացեալ են։ Արդէն ուրիշ երկիրներու մէջ ալ օրինակի համար յԱնգլիա, մանր արծաթի դրամներու դրոշմեալ արժէքն անոնց իսկական արժէքէն բարձր է։

(Շարունակելի)

ՇԱԽՄԻ ԴԻՐՔԵՐ

«Ազմէնիա»ի խմբագրատունը ծանուցանել կը պատուէն նաև հետեւեալ դիրքերն որոնք իրենց առջև նշանակուած դիներով կը պրկուին, վոսկի ծախքը խմբագրատունը վճարելով։

ՕՐԱՑՈՑՑ ընդարձակ 1887 թուականին (Տեսնել ծանուցումը լրագրի Դ երեսը) ֆ. 0 ս. 75

ՕՐԱՑՈՑՑ պարզ 1887 թուականին 0 30

ՀԱՑԸ ՆԻ ՀԱՑՑԱՏԱՆԸ ՕՏԱՐՆԵՐԻ ԱՋԲՈՒՄ (Կը ներկայացնէ Եւրոպացիներուն նկատողութիւնները Հայերի մասին և կը նկարագրէ Լոնտոնի անգլօ-հայկական Մանուածողովի սրած միջինը 1878 յուլիսին, հայկական խնդրին նկատմամբ) 1.

ԱՋԱՏ ԵՐԳԵՐ (Դամառ Բաթիսթաի Բանաստեղծութիւններէն «Ազատ Երգեր»ի մասը առանձին տետրակով տպագրուած) 0 20

ՎԱՆԴՈՑԺ (Աժմեն. Խրիմեան Հայրիկի գրած տետրակը 1876ի Վանի հրդեհին նկատմամբ) 0 70

ՆԻԿՈԼ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ և պատ.

(*) Ոսկի դրամ ըսելով կը հասկնանք այն դրամներն՝ որոց դրոշմեալ արժէքն (պաշտօնական արժէքն) հաւասար է զանոնք կազմող նիւթին իսկական արժէքին։

Ֆ. ս.

ժութիւն դարձին Հայկազանց Լեհաստանի ի կաթոլիկութիւն (Երկասիրութիւն Դարբիէլ եպ. Այվազեանի) 1.

ԲՈՆԻ ՄԻՈՒԹԻՒՆ Հայոց Լեհաստանի ընդ եկեղեցւոյն Հռոմայ.—ժամանակակից ցիւչաուակարան (Ռուսիոյ կրթական նախարարութեան դիւանի փոխ-առնագիտ կարապետ Եզեանցի հրատարակութիւնն է այս, իր կազմէն գրուած մի ընդարձակ յառաջաբանով. արտատպուած են Ա-ռաքել պատմագրի գրածները այդ բանի միութեան մասին և թարգմանուած են Լեհաստանի Հայերի առաքելական քարոզչութեան և դպրոցին տեսուչ Հ. Ալոյս Մարիա Պետրոսիչուաուակարանին։ Խոստովանութեան մի գիրք է անոնց համար որոնք կուզեն ծանօթանալ եւրոպարնակ Հայերի կրօնական պատմութեանը) 7.

ՀԱՑՐԵՆԱԴԻՏՈՒԹԻՒՆ (Պատկերազարդ. ձեռնարկ. Աչխատասիրեց Ս. Տէր Յակոբեանց։) 2.

✕ ՀԱՑԵՐ Ի ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ

Վ.Ա.Ռ.Ն.Ա.Է.Ն մեզ գրուած նամակներէ կը տեղեկանանք որ ազգային վարժարանի հոգաբարձութեան և մի ուսուցչի մէջ ծագած վէճին պատճառով ժողովուրդը բաժնուեր է երկու կուսակցութեան։ Մենք ի սկզբան չուզեցինք հրատարակել այդ նամակներ, խորհելով թէ այդ տեղական անհաճոյ դէպքեր ինքնին կը վերջանան չուտով և հարկ չմնար հրապարակադպիր լինել։ բայց ինչպէս կերևի, այդ վոքր վէճ երթալով հետզհետէ սաստկացած է մեր վառնայի ազգակիցների մէջ։ Ա.յս նկատմամբ Պրն. Յ. Ս. Թ.ի գրած դիտողութիւնները մենք կը հրատարակենք առաջիկայ թուով, մեր կողմ եւս մի քանի խորհրդածութիւններ անելով։

—ՌՈՒՍՃՈՒԿի Ներսէսեան ընկերութեան վիճակահանութիւնը կատարուած լինելով, չհաղթիւերի ցուցակը կը հրատարակենք ուրիշ անգամ։ Ա.ս այժմ կը փութանք իմացնել որ մեր խմբագրատունէ գնուած տոմսակներէ թիւ 700ը չհած է 1 La Fontaine և թիւ 828ը 1 Buffon։

—ԼՈՄ-ԲԱԼԱՆԲԱՆ մեր բարեկամներէ մին հետևեալ տեղեկութիւնները հաղորդած է մեզ գեկտ. 12 թուականով նամակին մէջ։

«Ա.յստեղի Հայերու մասին գիանալու արժանի բան մը գրելէ չկայ։ 10ի չափ Մշեցի և վանցի Հայեր կան որոնք բեռնակրութիւն կընեն։ 4 Քէմախցի որոնք սուրճ ծեծող են և Պրն. Աբերքէ Աւետեանը որ մի ազնիւ հայ է և սրճարան կը բանեցունէ այստեղ։»

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՋԱՒԱԿՆԵՐԻ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Միութեան Հիմնադիրը անդամներէ 50 լիրը լսացած լինելով, այսու հետև դրամոդնելը միութեան կը մնայ նախկին լրիւ անդամակցութեամբ կամ նուիրատուութեամբ, ինչպէս բացատրուած է կանոնադրին մէջ։

Միութեան Տեսչի ընտրութեան համար կարգադրութիւնները կը ծանուցուին առաջիկայ շաբաթ օրի թերթին մէջ և ըստ այնմ ընտրական նամակները կը պրկուին Հիմնադիրին անդամներին։

Այս առիթով կը յայտնենք նաև որ «Արմէնիա»ի 20րդ. թուով հրատարակուած «Միութեան» կանոնադրի 9րդ. յօդուածին մէջ մի թուական սխալ մուած է որ արդէն ինքնին ալ դիւրաւ հասկանալի է. 25 թիւը պիտի լինի 29։

ՏԵՂԱԿԱՆ

Մէսաժըրիի Saïd թղթատարը չորեքնաբ որ Ալէքսանդրիայէն կուգար և երկուշաբթի օր պէտք էր հասնէր այստեղ, կայմերէ մին ջնաուեր է երբ Բողազքալի ծովեղրները կերևէին և հաղիւ թէ հասեր է Բօրթօ-Վէքիո։ Մէսաժըրիի ընկերութիւնը Eridan չադէնաւը պրկեց Բօրթօ-Վէքիո, Մարսէյլ բերելու համար Saïdը։

—Կենդանաբանական պարտիզին տեսուչ Պ. Մէնթ Իլերի և Քաղաքապետական ժողովին մէջ ծագած անհամաձայնութեան պատճառով կասկած կայ որ պարտիզին դռները գոցուին հասարակութեան դէմ որ կիրակի օրեր կերթայ այնտեղ անցուցնել իր ժամերը, ձրիապես գբօսնուլ և կենդանական ծանօթութիւնները ստանալ։

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ԼՈՒՐԵՐ

Կ. Պոլսէն կը հեռագրեն դեկտ. 26ին թէ Ֆրանսական դեսպան Մօնթէսկիւը կոմսը և կոմուհին, ինչպէս նաև դեսպանատան առաջին թարգման Պ. Բոլէը, չաբաթ օր կայսերական պալատը ճաշած են Սուլթանին, կայսերազն իշխաններին, Մեծ Եպարքոսին, Արտաքին գործերու նախարարին, և այլնի հետ։ Սուլթանը չատ մտերմական ընդունելութիւն ըներ է իրենց և Շէֆքաթիի ախանակուա մեծ ժամալէնը յանձներ է Տիկին Մօնթէսկիւին։ Կոմսը և կոմուհին ճանրայ եղած են Կ. Պոլսէն Փարիզ գալու համար։

—Թիւրքիոյ եկեմտական նախարարը փոխուելով, Սուլթանի անձնական գանձին նախարար վ.սեմ. Ցակոբ փաշա Դադեանի եկեմտական նախարար անուանուած է։

—Պատերազմական վրդովիչ լուրերուն յաջորդած են խաղաղութեան յուսատու յօդուածները Ֆրանսական լրագիրներուն մէջ։

—Կըսուի թէ Պուլկար պատուիրակութիւնը անօգուտ համարած է Փարիզ գալ։

—Պլեւնէն հաղորդուած մանրամասնութիւններուն նայելով, կոմս Հէրպերթ ոչ միայն վճռապէս յայտարարեր է պուլկար պատուիրակներուն թէ Ռուսիան ընդարձակ առաջարկած լինելով Մինկրէլիոյ իշխանը և Բ. Դուռն ալ հաւանած լինելով, Պուլկարիային կը մնայ հնազանդիլ։ կոմսը յարեր է նաև թէ խնամակալութիւնը պէտք էր որ այդ խնդիր կարգադրէր իւր դերիչման արքունիքի հետ։ Պատուիրակներն ալ ոչ նուազ վճռապէս յայտարարեր են թէ Պուլկար կառավարութիւնը որոշած է չընդունիլ բնաւ Մինկրէլիոյ իշխանը։

—Զուիցերիայէն եկած լուրեր կիմացնեն թէ պատերազմի հաւանականութեան պատճառով Զուիցերական կառավարութիւնը մեծ պատրաստութիւններ կը տեսնէ ի հարկին պահպանելու համար իւր երկրի չէզոքութիւնը։

—Անգլիոյ եկեմտական նախարար լորտ Զըրչիլ չափազանց դժուելով պատերազմական նախարարին պահանջած ծախքերն, հրաժարական տուաւ։ Դեռ չէ ընդունած իրեն յաջորդն։ Կը կարծուի որ լորտ Հարթինկթըն յաջորդէ իրեն։

—Ակլանիկէն կիմացնեն թէ Սիւէյման փաշան մի փոքրիկ զօրաբանակով գրաւեր է Թիւրքօ-Մոնթենեկրօի սահմանագլխի այն դիւղերը որոնք վերջին պատերազմէն ի վեր չէին ուզեր ճանչնալ Սուլթանի գերիչխանութիւնը։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԴԵԿՏ. 21էն 28

ՆԵՐՄՈՒԾՈՒԹԻՒՆ

ԲՈՒՐԴ. Հրապարակը Թոյլ կը չարունակէ և անդործութեան մէջ գիները ալ ինքնին կը կտրին. հրապարակի ծանրանալէն ի վեր գիներու վրայ 10–15% նուազում յառաջ եկած է։

ԲՅԱՄՊԱԿ. Նախորդ գիներու վրայ 1–2 ֆր. նուազում եղած է և առնողներու կողմէն մեծ պահանջ չերեւիր։

ՄԵՏԱՔՍԵՂԷՆ. Թէև գիները կը բռնուին, բայց համեմատաբար նուազ գործեր կրլլան։

ԿԱՆԵՓ. Առնուղները բարձր գներ վճարելու տրամադիր չեն, ըստ տեսակին 36էն 62 ֆր. 100 քիլօն։

ՅՈՐԵՆ. Հրապարակը միշտ ծանր է և օրուան գիները ըստ տեսակին 15–19½ ֆր. 100 քիլօն։

ԵԳԻՊՏԱՑՈՐԵՆ (maïs). Լաւ տպրանքներ 12½ ֆր.ի կը վաճառուին 100 քիլօն։

ԼՈՒԲԻԱ. Ապրանքի նուազութենէն վնասուղներ կան, Տրապիզոնի մաքրուած տեսակները 21–22 ֆր. Ռումանիոյ տպրանքները 15½–16½ ֆր. 100 քիլօն։

ԹՈՋՆԱԿԵՐ (alpiste). 28–28½ ֆր. 100 քիլօն։

ՇՈՒՇՄԱ (sésames). Միրիոյ տպրանաց 40¾–41 ֆր.ի առնողներ կը գտնուին։

ԽԱՇԽԱՇ (pavots). 26½ ֆր. 100 քիլօն։

ԿՏՈՒՀԱՏՑ. 24½–26 ֆր. 100 ք.։

ԿԱՂԻՆ. 2ր կտրածը 39–40 և կտրածը 94–95 ֆր. 100 քիլօն։

ԴԵՂՆԱՏՑ. 120–155 ֆր. 100 ք.։

ԱՑԻՒ ՄՈՐՔ. 25–36 ֆր. տուփնան։

ԱՐՏԱՍԱՀՈՒԹԻՒՆ

ՇԱՔԱՐ. 42½ ֆր. 100 քիլօն։

ՍՈՒՐՃ. Գիները կը բռնուին, ըստ տեսակին 75–87 ֆր. 50 քիլօն։

ՈՐԴԱՆ ԿԱՐՄԻՐ. Ձերմակները 3, 20–3, 50 և ան.երը 3, 50–4 ֆր. ք.։

ՊՂՊՂ. Ըստ տեսակին 90–100 ֆր. 50 քիլօն։ Գ.

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐ

ԴԱՄԱՌՈՒ–ՔԱԹԻՊԱՑԻ
ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆԸ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ
«Թիֆլիզի հայ. գրբ. հրատրկր. ընկերքե.»

==

Մեծանուն բանաստեղծ Դամառ–Քաթիպայի (Ռ. Պատկանեանց) ոտանաւորները պարունակող մի դիւրք է 176 երեսներէ բաղկացած։ Սկիզբը դրուած է հեղինակին պատկերը։ Դամառ–Քաթիպայի բանաստեղծութիւնները մի քանին արդէն ծանօթացուցած լինելով մեր ընթերցողներին, ա. ւելորդ կը համարինք գրել այդ մասին։

Կը ծախուի «Արմէնիա» լրագրի խմբագրատունը ի գին 1 ֆրանգ և 75 սանթիմ։ Մարսէյլէ դուրս ամեն տեղի համար 2 ֆրանգ փոստի ծախքովը հանդերձ։

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ Մ. ՓՈՐԹՈՒԳԱԼԵԱՆԻ

Ա. ՀԱՅ ԳԻՒՂԱՁՆՈՒՀԻՄԸ գին 50 սանթիմ.
Բ. ՀԱՅ ԳԻՒՂԱՅԻ » 20 »
Գ. ՍԱՂՄՈՍ ԻՍՐԱՅԼԻ » 40 »

Պը ծախուին Մարսէյլ, «Արմէնիա» լրագրի խմբագրատունը։

Փոստ բաղաթացիներին կը դրկուի փոստով, երէ վերոյգրեալ գիներով Ֆրանսական, բրքական կամ ռուսական փոստի բղբաղրոշմ դրկեն «Արմենիա»ի խմբագրութեան։

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՑ ԱԶԳԻ
ԵՐԿԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ
ԳԷՈՐԳԱՑ ԱՔՈՂՔՈՂՈՑ
երրորդ տպագրութիւնը

Ամեն Հայի համար անհրաժեշտ պարտք է իմանալ իր ազգի պատմութիւնը, գիտնալ թէ ի՛նչպէս սկսաւ ան իր ազգ, ո՛րտեղ ունեցեր է իր հայրենիքը, ի՛նչպէս եկեր հասեր է մեր օրերը, ո՛րքան կեանք եղած իր եղեռնկութեան և իր թշուառութեան պատճառները և այլն։

Գէորգ Աբովեանց որ Ծիրնկի Ներսիսեան վարժարանին մէջ Հայոց պատմութեան ուսուցիչ էր և որ յանկարծ մի օր երբ աշակերտները իրեն կը սպասէին վարժարանին մէջ իր սենեակէ դասերը յանէ, խմցուեցաւ թէ անյայտացեր է, իր ատենադպրի վրայ ամփոփած և թողած էր։ Այս տետրը դէպք պատահած է 20 տարուս չափ առաջ։ Իր եղբայրը ի զուր ընդհարկար նորա հետք գտնազան քաղաքներու մէջ փնտռելէ յետոյ, թէ՛ իր անյայտացեալ եղբօր յիշատակը յաւերժացնելու և թէ՛ Հայոց պատմութիւնը ուսանիլ վարքագիներին մի դիւրութիւն ընծայած լինելու համար հրատարակած է նորա գրած սոյն «Համառօտութիւն Հայոց Ազգի պատմութեան»ը, որ մինչև այժմ երրորդ տպագրութեան արժանացած է։ Սկիզբը դրուած են Հայաստանի հին աշխարհագրութեան վերաբերեալ տեղեկութիւնները և պատմութիւնն ալ այնպիսի ոճով գրուած է որ թագաւորների կռիւները միայն չներկայացունէր, այլև կը պատկերացունէ ժողովրդի վիճակը։ Մանաւորապէս Կիլիկիոյ մէջ մեր թագաւորութիւն ունեցած ժամանակ Լեւոններուն պաշտպանութեան վրայ յոյս դնելով մեր կրած ապէտները և յուսահատութեան արդիւնքը ուշադրութեան արժանի սոված են։

Փափաքելի է որ ամեն Հայ իր տան մէջ ունենար դէթ մէկ օրինակ իր ազգային պատմութեան գիրքէն. կարդար և կարդայունէր իր տան մէջ գտնուողներուն։

Գ. Աբովեանցի «Հայոց պատմութեան» սոյն դասագիրքը կարելի է ստանալ «Արմէնիա»ի խմբագրատունէն, ղրկելով միայն 2 ֆրանգ մէկ օրինակի համար։ Խմբագրատունը ինք կը վճարէ փոստի ծախքը։ Մէկ անգամէն 10էն աւելի օրինակ գնողին ղեղչ կը լինի։ Վճարքը չղրկուած դիրք չղրկուիր։

ԸՆԴԱՐՁԱԿ ՕՐԱՑՈՑՑ 1887 ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ

ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ
Ս. Փ. ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Գ. ՊԱՂՏԱՏԼԵԱՆ
(Ադամեան)

1887 *տարուան Ընդարձակ Օրացոյցն հրատարակուելու նախորդ տարիներէ չատ աւելի ճոխ։*

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Բայի բուն Օրացոյցէն կը պարունակէ հետեւեալ վիճակագրական կարեւոր գիտելիքները։ Ամանեան կայսրութիւն, — Աւստրանի կայսերական պալատան, —Նախարարք Բ. Դրան, —Մեծ պաշտօնատարք Մայրաքաղքին, —Հրամանատարք բանակաց, —Կուսակալք նահանգաց, — Պատրիարքարանք և ազգապետք, —Օսմանեան դեսպանք, —Դեսպանք օտար տէրութեանց, — Վիճակագրութիւն Օսմ. կառավարութեան, — Հայազգի ատիճանատարք և պաշտօնեայք Օսմ. տէրութեան, — «Հայրապետութիւն Հայոց», —Եպիսկոպոսունք, — Աղգ. Կեդրոնական Վարչութիւն, — Ճանձնաժողովք, —Պաշտօնեայք Պատրիարքարանի,–Առաջնորդութիւնք Թուրքիոյ, Յունաց և տունք, —Հնվառութիւնք, — Մայրավանք Թուրքիոյ, —Թաղօրայք Կ. Պոլսոյ, —Համազուար Թաղօրէից, — Բարեգործական և կրթական հաստատութիւնք, —Առաջնորդութիւնք ի Ռուսաստան և այլն,–Մայրավանք ի Ռուսաստան և այլն, – Կայսերական դերդաստան Ռուսիոյ, —Հայազգի ատիճանաւորք և պաշտօնեայք Ռուսական, Պարսկական և այլևայլ տէրութեանց,–Հոգևոր Հայ հաստարակութիւն,–Քաղաքական Հայ հաստարակութիւն, — Դատաստանք պետական ուսումնարանք, —Բժիշկք քաղաքական և զինուորական, – Փաստաբանք , – Արուեստագէտք, – Լրագիրք,–Հեռագրութիւնք Թուրքիոյ և միջազգային,–Եւրոպական միջազգային Թղթատարութիւնք,–Եւրոպական նամակատունք,–Ցամաքային Թղթատարութիւն Ասիական Թուրքիոյ,–Ժամացոյց աստղանշակաց Օսմ. միջազգային Թղթատարութեան,–Ցուցակ երեւելի տեղեաց չոգենաւուց այլեայլ ընկերութեանց,–Պատկեր 1887 թուին, – Վիճակագրութիւնք օտար տէրութեանց, – Աղբ.–Մանուցմունք։

Ներկայ տարուց Ընդարձակ Օրացոյցի ընդարձակութիւնը 320 երեսներու բարձրացած է։

Կը ծախուի «Արմէնիա» լրագրի խմբագրատունը։ Գինը 75 սանթիմ փոստի ծախքը կը վճարէ խմբագրատունը։

Պարզ ՕՐԱՑՈՑՑը որի սկիզբը կայ Վ.Ե.Ս. Մակար Կաթողիկոսի պատկերը, կը ղրկուի փոստով 30 սանթիմի վոխարէն։

LA TRIBUNE DES PEUPLES

Ինչպէս կը տեսնուի լրագրիս Դ երեսը դրուած ծանուցումէն, Tribune des Peuples *ընկերվարական ամսաթերթի յուլիս—օգոստոսի թիւը հայերի նկատմամբ համակրական յօդուածներ կը պարունակէ։ «Արմէնիա»ի խմբագրութիւնը բաւական քանակութեամբ ստացած է այդ թիւէ, ղրկելու համար իր բաժնորդներէ ցանկացողներուն։ Մէկ օրինակը կը տրուի 25 սանթիմի Մարսէյլի մէջ. ուրիշ ամեն տեղերի համար 30 սանթիմ, փոստի ծախքովը հանդերձ։*

ԲԱՑՖԻԻ ԳՈՐԾԵՐԸ

ԿԱՅԾԵՐ

ՀԱՏՈՐ Ա

Ազգային վիպագիրը Պրն. Րաֆֆիի գործերին մէջ առաջին տեղը կը գրաւեն ԿԱՅԾԵՐը։ Այս գիրքը կը ծանօթացնէ ընթերցողը տաճկական և պարսկական Հայաստանի գլխաւոր տեղերին հետ, հետաքրքրաշարժ տեղեկութիւններ կուտայ քաւդեերի պատճառն ցեղերի և հայերի դրութեան, վարքի և բարքի մասին։ Նա ցոյց կը տայ այն ծրագիրը որին պէտք է հետեւին Հայաստանի մէջ գործել ուզողները։ Մի խօսքով թէ՛ իրը ազգային ընթիր վիպասանութիւն և թէ՛ իրը հայրենասիրական գործունէութեան վարդապետարան և ծրագիր, արժան է որ գտնուի այս գիրքը ամեն հայրենասէր Հայի տունն։

***

ՋԱԼԱԼԷԴԻՆ

1877ի ռուս–թիւրքական պատերազմի ժամանակ Շէյխ Ջալալէդդինի արշաւանքին պատճառով Տաճկաստանի հայերի կրած ապէտներին մէկ ապէհասիլ նկարագիրն է։ Գրքին սկիզբը կայ հեղինակին, Պ. Րաֆֆիի պատկերը։

***

Վերոյիշեալ երկու գիրքերը կը ծախուին «Արմէնիա» լրագրի խմբագրատունը. ԿԱՅԾԵՐը Հատոր Ա. 6 ֆր. և 50 սանթիմ. «Ջալալէդդին»ը, 2 ֆրանգ և 30 սանթիմ. Մարսէյլէ դուրս ամեն տեղի համար փոստի ծախքովը հանդերձ՝ ԿԱՅԾԵՐ Հատոր Ա. 7 ֆրանգ. «Ջալալէդդին» 2 ֆր. և 50 սանթիմ։

Ա. Հ. ԿՐԻԴ ԵՒ ԸՆԿ.

Գաւառքօր Ն. Ռ. Բ. Անգլ. Հնդկաստան

—

Ներածող և արտածող վաճառականաց, յանձնակատար, ապրդ.խօսութեան յանձնակատար, մեծ քանակութեամբ ապրանքներէ պատմանագիրք (քօնթրաթճի) և ամեն տեսակ կասչեի գործարանաւոր։

Վերոյիշեալ գանազան ճիւղերին մէջ երկար ժամանակեայ փորձառութիւն ունենալով, պատրաստ ենք յանձնարարութեամբ ընդունել վաճառքներ, պայմանաւոր վաճառման կամ հրապարակային աճուրդի համար, այնպիսի պայմաններով որ փոխադարձաբար չհաճարեր և գոհացուցիչ լինին։

Եւրոպական վաճառքներէ փոխանակութեամբ մենք կրնանք ղրկել ինչ քանակութեամբ ալ որ ուզուին, Հնդկաստանի մէջ գործուած ապրանքներ, առաջին կարգի ընտիր տեսակներէ, ինչպես

Լիւքնօայի մանկական խաղալիկները, պէնարէսի արոյր և ոսկեճամուկ չուխա, Մօրատաբատի արծրերայ անօթները, Տէլհիի ոսկեայ և արծաթեայ գոհարեղէնները, Գաշմիրի շալերը, կերպասներ, և.ն։

Ընդարձակ տեղեր ունենալով յանձնարարուած ապրանքները ցոյցի դնելու և ծախելու համար, մենք կարող ենք ամենայն վստահութեամբ յանձնարարել մեր տունը ամեն անոնց որ կուզեն գործով յարաբերութեան մտնել մեզ հետ և մենք չատ ուրախ պիտի լինինք եղէ տեղեկութիւններ և օրինակցութիւններ ընդունինք այս նպատակով։

Մեր տան մասին տեղեկութիւն ստանալ ուզողներն կարող են դիմել հետեւեալ գրաստուններուն։

BANK OF BENGAL
ROHILCUND ET KUMAON BANK
AGRA BANK LIMITED

Եթէ պէտք լինի, պատրաստ ենք ուրիշ տեղեր ալ ցոյց տալ տեղեկութիւնների (références) համար։

Ոևէ բան մեզ հարցնելու համար պէտք է ուղղակի գրել մեզ անգլիերէն լեզուով և մանրամասնօրէն, առաջարկուած գործին վերաբերեալ պայմաններն և դաշինքները կայացնելով։

ՏՆՕՐԷՆ—ԽՄԲԱԳԻՐ
Մ. ՓՈՐԹՈՒԳԱԼԵԱՆ
Le Gérant : FÉLIX ENFFANTIN.

ՄԱՐՍԷՅԼ
Հայերէն տպարան Մ. Փորթուգալեանի
Marseille. — Imprimerie du Midi, M. SCHICKLER rue Vacon 50.